

Nazwa kwalifikacji: **Organizacja i nadzorowanie produkcji wyrobów spożywczych**

Oznaczenie kwalifikacji: **T.16**

Numer zadania: **01**

Wypełnia zdający

Miejsce na naklejkę z numerem
PESEL i z kodem ośrodka

Numer PESEL zdającego*

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

T.16-01-16.01

Czas trwania egzaminu: **180 minut**

**EGZAMIN POTWIERDZAJĄCY KWALIFIKACJE W ZAWODZIE
Rok 2016
CZEŚĆ PRAKTYCZNA**

Instrukcja dla zdającego

1. Na pierwszej stronie arkusza egzaminacyjnego wpisz w oznaczonym miejscu swój numer PESEL i naklej naklejkę z numerem PESEL i z kodem ośrodka.
2. Na KARCIE OCENY w oznaczonym miejscu przyklej naklejkę z numerem PESEL oraz wpisz:
  - swój numer PESEL*,
  - oznaczenie kwalifikacji,
  - numer zadania,
  - numer stanowiska.
3. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 9 stron i nie zawiera błędów. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś przez podniesienie ręki przewodniczącemu zespołu nadzorującego.
4. Zapoznaj się z treścią zadania oraz stanowiskiem egzaminacyjnym. Masz na to 10 minut. Czas ten nie jest wliczany do czasu trwania egzaminu.
5. Czas rozpoczęcia i zakończenia pracy zapisze w widocznym miejscu przewodniczący zespołu nadzorującego.
6. Wykonaj samodzielnie zadanie egzaminacyjne. Przestrzegaj zasad bezpieczeństwa i organizacji pracy.
7. Po zakończeniu wykonania zadania pozostaw arkusz egzaminacyjny z rezultatami oraz KARTĘ OCENY na swoim stanowisku lub w miejscu wskazanym przez przewodniczącego zespołu nadzorującego.
8. Po uzyskaniu zgody zespołu nadzorującego możesz opuścić salę/miejsce przeprowadzania egzaminu.

Powodzenia!

* w przypadku braku numeru PESEL – seria i numer paszportu lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość

Zadanie egzaminacyjne

Korzystając z Receptury na kielbasę jałowcową, Opisu procesu technologicznego oraz Cennika surowców i materiałów pomocniczych zaplanuj produkcję kielbasy jałowcowej z 500 kg surowca mięsnego.

Sporządź niezbędną do zaplanowania produkcji dokumentację, zawierającą:

- zapotrzebowanie ilościowe na poszczególne surowce oraz całkowitą masę surowców uwzględniając wielkość produkcji,
- ilość kielbasy jałowcowej wytworzonej z 500 kg surowca mięsnego z uwzględnieniem wydajności produkcji,
- zapotrzebowanie ilościowe na materiały pomocnicze (jelita, opakowania jednostkowe),
- całkowity koszt wytworzenia kielbasy jałowcowej z uwzględnieniem kosztów wszystkich surowców i materiałów pomocniczych, a także kosztów robocizny i kosztów wydziałowych,
- wykaz maszyn i urządzeń niezbędnych do produkcji z zachowaniem kolejności poszczególnych etapów procesu produkcji,
- schemat blokowy produkcji kielbasy jałowcowej.

Do opracowania zadania wykorzystaj formularze zamieszczone w Arkuszu egzaminacyjnym.

Receptura na kielbasę jałowcową ze 100 kg surowca mięsnego

Surowce	
Nazwa	Ilość
Mięso wieprzowe klasy I	20,00 kg
Mięso wieprzowe klasy IIA	50,00 kg
Mięso wieprzowe klasy III	20,00 kg
Tłuszcz drobny twardy - słonina	10,00 kg
Sól peklująca	2,00 kg
Cukier	0,20 kg
Pieprz czarny	0,17 kg
Suche owoce jałowca	0,12 kg
Woda	5 l
Materiały pomocnicze	
Jelita wieprzowe cienkie	60 m na 100 kg surowca mięsnego
Worki do pakowania próżniowego	1 szt. na 1 kg kielbasy jałowcowej

Wydajność produkcji wynosi 75% w stosunku do surowca mięsnego (słoninę traktuje się jako surowiec mięsny).

Opis procesu technologicznego

Surowce przyjmowane do zakładu są dokładnie sprawdzane, a następnie magazynowane w odpowiednich warunkach. Produkcję kiełbasy jałowcowej rozpoczyna się od wstępnego rozdrobnienia mięsa wieprzowego poszczególnych klas oraz słoniny w wilku z wykorzystaniem szarpaka. Następnie surowiec pekluje się na sucho, poprzez przesypywanie solą peklującą, każdej klasy mięsa oddzielnie. Peklowane mięso przechowuje się w temperaturze 6°C przez około 48 godzin.

Następny etap rozdrabniania odbywa się również w wilku. Stopień rozdrobnienia zależy od rodzaju surowca mięsnego, który w klasach rozdrabnia się do wielkości: mięso kl. I – około 20 mm, kl. II – około 8 mm, kl. III i słonina – około 3 mm. Mięso klasy III i słoninę dodatkowo rozdrabnia się w kutrze z dodatkiem 5 litrów zimnej wody.

Po rozdrobnieniu cały surowiec mięsny miesza się w mieszalce dodając resztę przypraw: cukier, pieprz i suche nasiona jałowca, przy czym pieprz i nasiona jałowca wcześniej rozdrabnia się za pomocą młynka.

Gotową masą napełnia się jelita wieprzowe za pomocą nadziewarki odkręcając batony, formując je w wiązki. Jelita wcześniej przygotowuje się do produkcji poprzez moczenie ich w zimnej wodzie przez około 20 minut.

Napełnione jelita odstawia się do osadzenia na kijach, w celu ich osuszenia, poprawy walorów smakowo-zapachowych i ściślejszego ułożenia masy wewnątrz batonów. Proces osadzania trwa 4 godziny, odbywa się w temperaturze 15°C.

Komorę wędzarniczą rozgrzewa się do temperaturze około 50°C, wędliny wieszają się w komorze w odstępach kilku centymetrowych, aby się nie stykały. Osusza się je około 30 minut, przy dużym ruchu powietrza i małej ilości dymu. Gdy powierzchnia kiełbas jest sucha, zaczyna się właściwy proces wędzenia.

Pierwszy etap wędzenia odbywa się w temperaturze 60°C przez około 2,5 godziny, następnie ma miejsce podpiekanie w temperaturze około 80-90°C aż do osiągnięcia wewnątrz wyrobu temperaturze 70°C i uzyskania brązowej barwy kiełbasy. Pod koniec wędzenia do paleniska dodaje się trochę gałązek jałowca. Po wędzeniu kiełbasę chłodzi się w chłodni do temperatury poniżej 18°C. Następnego dnia wędzi się powtórnie chłodnym dymem o temperaturze 30°C przez około 8 do 10 godzin.

Po zakończeniu procesu wędzenia zimnego, kiełbasę podsusza się w ciemnym, chłodnym i przewiewnym pomieszczeniu /suszarni/ przez 5 do 6 dni, w temperaturze około 15°C, przy wilgotności 70-80%, aż do osiągnięcia wymaganej masy. Po tym czasie kiełbasa jałowcowa nadaje się do sprzedaży.

Z wyprodukowanej kiełbasy większość sprzedawana jest luzem, tylko 20% kiełbasy pakuje się próżniowo w specjalne worki foliowe o pojemności 1 kg.

Ilość wyprodukowanej kiełbasy oblicza się, biorąc pod uwagę wydajność produkcji w stosunku do surowca mięsnego.

Wydajność produkcji kiełbasy jałowcowej wynosi 75% w stosunku do surowca mięsnego.

Oznacza to, że w przypadku użycia 100 kg surowca mięsnego, końcowa waga wędliny wynosi 75 kg mimo, iż waga farszu, zgodnie z powyższą recepturą, wynosi 107,49 kg.

Koszty wytworzenia = koszty surowców i materiałów pomocniczych + koszty robocizny + koszty wydziałowe.

Koszty robocizny = ilość roboczogodzin potrzebnych do wyprodukowania kiełbasy jałowcowej z 500 kg surowca mięsnego x koszty roboczogodziny ponoszone przez pracodawcę.

Ilość roboczogodzin potrzebnych do wyprodukowania kiełbasy jałowcowej z 500 kg surowca mięsnego wynosi 20.

Koszty roboczogodziny ponoszone przez pracodawcę wynoszą 26 zł.

Koszty wydziałowe (energia, itp.) stanowią 90% kosztów robocizny.

Uwaga!

Wszystkie obliczenia należy podać z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku.

Cennik surowców	
Nazwa	Cena
Mięso wieprzowe klasy I	11,50 zł/kg
Mięso wieprzowe klasy IIA	6,20 zł/kg
Mięso wieprzowe klasy III	6,50 zł/kg
Sól peklująca	2,50 zł/kg
Cukier	2,10 zł/kg
Pieprz naturalny	5,80 zł/100g
Suche owoce jałowca	8 zł/100g
Woda	0,40 zł/100l
Cennik materiałów pomocniczych	
Jelita wieprzowe cienkie	10 zł/20m
Worki do pakowania próżniowego	50,40 zł/100 szt.

Czas przeznaczony na wykonanie zadania wynosi 180 minut.

Ocenie podlegać będzie 5 rezultatów:

- Zapotrzebowanie ilościowe na poszczególne surowce oraz całkowita masa surowców uwzględniająca wielkość produkcji,
- Ilość kiełbasy jałowcowej wytworzonej z 500 kg surowca mięsnego z uwzględnieniem wydajności produkcji oraz zapotrzebowanie ilościowe na materiały pomocnicze,
- Całkowity koszt wytworzenia kiełbasy jałowcowej z 500 kg surowca mięsnego,
- Wykaz maszyn i urządzeń niezbędnych do produkcji kiełbasy jałowcowej,
- Schemat blokowy produkcji kiełbasy jałowcowej.

1. Zapotrzebowanie ilościowe na poszczególne surowce oraz całkowita masa surowców uwzględniająca wielkość produkcji

Nazwa surowca	Receptura na 100 kg surowca mięsnego	Zapotrzebowanie surowcowe	
		Obliczenia na 500 kg surowca mięsnego	Wynik
Surowce razem			

2. Ilość kiełbasy jałowcowej wytworzonej z 500 kg surowca mięsnego z uwzględnieniem wydajności produkcji

Ilość kiełbasy jałowcowej wytworzonej z 500 kg surowca mięsnego	
---	--

Zapotrzebowanie ilościowe na materiały pomocnicze (jelita, opakowania jednostkowe)

Jelita wieprzowe cienkie	
Opakowania jednostkowe	

3. Całkowity koszt wytworzenia kielbasy jałowcowej z 500 kg surowca mięsnego z uwzględnieniem kosztów:

- surowców i materiałów pomocniczych,
- robocizny i kosztów wydziałowych.

Nazwa surowca		Zapotrzebowanie	Cennik	Koszty
Surowce razem				
Uwaga! Wody w kalkulacji kosztów produkcji nie uwzględnia się, ponieważ koszt ten jest znikomy.				
Materiały pomocnicze				
Materiały pomocnicze razem				
Koszty robocizny				
Koszty wydziałowe				
Całkowity koszt wytworzenia kielbasy jałowcowej z 500 kg surowca mięsnego				

4. Wykaz maszyn i urządzeń niezbędnych do produkcji z zachowaniem kolejności poszczególnych etapów procesu produkcji

5. Schemat blokowy produkcji kielbasy jałowcowej

